Ч. 267 (12.923). Львів, пятниця 27. листопаду 1931. Poczłowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щади. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 "
Піврічно 30·00 "
Річно 60·00 "
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
" Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Кілька інформацій про Зелений Клин.

(Оригінальна кореспонденція з Харбіна.)

Харбін, 14. листопаду 1931.

Передількома днями до Харбіна прибув один громадянин, що перебував на Приморщині і добре познайомився з життям-буттям нашого Зеленого Клину. Його оповідання повні трагічного змісту, але при цьому багаті подробицями про найновіші події.

Хто жив на Приморщині довго, знає всі її особливі обставини та життєві умовини, а щоби краще познайомитись із сучасним станом Зеленого Клину треба собі уявити слідуюче:

Тепер у цьому краю зовсім нема тієї групи населення, що давніше мала назву заможних селян. Усіх їх „роскулачили", себто забрали від них усе, що тільки було можна, а самих господарів заслали у всякі робітничі „бриґади". Інша група селянства — бідні, на яких фактично опиралася цілком більшовицька влада, тепер нічого не хоче робити і займається фактично одержуванням усяких субсидій, ріжними комбінаціями і не хоче йти до колгоспів.

Третя група населення — це ті, що фактично найбільше працювала в минулі часи — маємо на думці селянську інтелігенцію — опинилась у таборі т. зв. „лішенців", тобто громадян, позбавлених усіх прав та можливостей жити. Щож до робітників, то вони фактично всі теж пересякнені протирадянськими настроями і тільки старші шари радянської бюрократії, верхи партії, та верхи військових кол віддані на 100 проц. владі, решта-ж населення біля 70—80 проц. проти них.

Червону армію тепер вербують тільки з комсомолу. І тому вона цілком віддана владі, всі ті елементи, що їм недовіряють, з армії усунені. Останніми місяцями в краю мають ще великі впливи залізнодорожники, що цілком настроєні проти влади, бо вона ними мало опікується та занедбує для них навіть постачання харчів.

Ці залізнодорожники окопались на своїх посадах і ніякі „чистки" для них не страшні, бо їх нема ким заступити. Вони мають свою худобу, городи і живуть більше-менше зносно без допомоги влади. Всі заходи влади ліквідувати цих своєрідних „куркулів" до нічого не довели.

Весь край кипить ворожими до влади настроями. Сама влада цим вельми занепокоєна і робить останніми часами заходи, щоби чимсь притягнути до себе бодай частину населення, особливо українського, яке творить там 80—90 проц.

У газеті „Тихо-океанская Звезда", що виходить у Хабаровську, появилась стаття на тему українізації краю. Ґазета пише, що на протязі 10 років влада була шовіністична у відношенні до українського населення Зеленого Клину і не тільки позамикала всі українські організації за їх контр-революційність, але й на всі заходи населення в справі повернення своїх прав відповіла притягненням до відповідальности провідників за контрреволюцію.

Тепер влада хоче відкрити українські школи, перевести на українську мову урядування всіх державних установ, дати українській мові й українцям перевагу в управі краєм. Зануртували там останніми часами між відповідальними більшовицькими політиками думки про те, щоби із Зеленого Клину зробити дійсну українську провінцію.

Такими більше-менше словами представляє ця газета теперішню більшовицьку політику на Зеленому Клині. Одначе населення не вірить новим заходам червоних правителів і ставиться скептично та з недовірям до заповідженої українізації.

Населення робить свої заходи для опанування краєм. Воно майже щодня виконує атентати. Саме в ночі з 6. на 7. листопаду, коли в Микольську приготовляли величаве святкування річниці „октябрської революції" величезний новий ваґоновий завод пропав наслідком підложеної пожежі. У той-же час у Спаску згорів новий цегляний завод. Невідомі досі люди знищили лісопильний завод. Накінець жертвою пожежі впав і великанський колгосп біля стації Голенки. Цей колгосп був зорганізований на велику скалю як зернова фабрика. Наслідком пожежі пропало все збіжа і паша.

Зновже члени якоїсь невідомої організації вбили начальника ДПУ на ст. Гродеково, що є першою залізн. стацією за китайським кордоном. Цей начальник був корейцем з походження, при чому був незвичайно активним при ліквідації протирадянських організацій. — Все це події тільки з одного тижня.

Концетрації радянських військ на Приморщині не провадять у такому розмірі, як це роблять у Забайкалі, або в Сибірі. Крім сотні аеропланів у Спаску та кількадесяти у Владивостоці великих сил у більшовиків там нема.

Останні наступи на селянство зробили навіть те, що корейські хлібороби, які грають велику ролю в житті Приморщини стали явними ворогами влади і заворушення стали там постійним явищем.

Тепер приморського села ніхто не пізнає. А в такому місті, як Микольск, або Спаск доми стоять без загород... Часто трапляється, що вікна в половині хати забиті дошками, бо нема скла на шибки.

Ніде не стрінете людини в окулярах, бо їх нема у продажі. Ніхто напр. не носить довгих штанів. Взагалі ніяких найпримітивніших вимог життя заспокоїти там не можна, а тому ні усміху, ні радощів ніхто там не бачить... Всюди неподільне панування горя, щоденна важка погоня за куснем хліба. Повне незнання свого завтра робить те, що ніхто не хоче нічого серйозного робити для полекшення свого положення.

Крім того нещастям для всіх є те, що ніхто не знає, що діється у широкому світі, бо влада друкує постійно тільки відомости про розвал капіталізму, не бачучи свого власного положення.

Микола В. Самойлович.

Українська справа в англійськім парляменті.

Інтерпеляції англійських послів до міністра закордонних справ у справі українців.

В англійськім парляменті від 12—18-го ц. м. було кілька інтерпеляцій в українській справі, які наводимо дослівно зі справоздань англійського парляменту.

Дня 12. листопаду.

Посол полковник Веджвуд звертається із запитом до секретаря закорд. справ, чи має він які інформації про долю 100 осіб української національної меншини арештованих польським урядом із політичних мотивів у Львові та у Східній Галичині при кінці вересня і чи супроти якоїнебудь із тих осіб перевели судову розправу?

Пос. Еден (заст. секретаря закорд. справ). Згідно зі справозданням британського посла у Варшаві арештували приблизно 30 осіб, не тільки студентів, у Львові при кінці вересня в звязку з убивством Голувка та під іншими замітами. Не має вістки, чи вони станули вже перед судом.

Полк. Веджвуд: Чи заступник державного секретаря не міг би дістати інформацій від нашого варшавського посла, як стоїть справа. Його попередник робив це нераз у таких справах.

Заст. держ. секретаря: Наскільки мені відомо, ці арештування не нарушують законів про охорону меншин із договору 1919 р., а тому, що вся справа української меншини стоїть на черзі дня Ради Ліґи, гадаю, що найкраще було би її тепер залишити.

Пос. Рис Дейвіс: Чи не міг би Вельмишановний мій товариш повідомити нашу палату, наскільки Комітет Трьох займається надалі цією справою?

Заст. держ. секр.: У друкованім справозданні можна найти відповідь на це питання.

Дня 16. листопаду.

Майор Гілс запитує секретаря закордонних справ, чи українська справа буде поставлена на денний порядок Ради Ліґи Націй на її найближчому засіданні в січні, і чи він може дати запевнення, що британський уряд вжиє свого впливу, щоби запевнити виконання зобовязань, засованих у договорах і щоб українська меншина у Польщі могла користати з усіх прав і справедливости, яка їй прислугує?

П. Еден, заст. секретаря закордонних справ: Справа українських петицій вже є поставлена на денний порядок Ради, на сесії, яка збереться в січні. Щодо другої частини питання, то мій достойний приятель може бути певний, що уряд Його Величности в таких справах буде дуже уважати на свої зобовязання.

Дня 18. листопаду.

Посол Мандер звертається із запитом до секретаря державних справ, чи він дістав якінебудь інформації від польського уряду щодо положення на українських землях у Польщі і чи з огляду на те, що Рада Амбасадорів у 1923 році згодилася тільки під тою умовиною на влучення Східної Галичини в границі Польщі, що українці дістануть автономію і матимуть заповнені права, забезпечені Ліґою Націй у меншинених договорах, чи польський уряд зробив щонебудь, щоби виконати ці умови?

Пос. Еден (заст. міністра закорд. справ): Моя відповідь на першу частину питання є негативна. Щодо другої її частини, де говориться про введення автономії в тих частинах Польщі, які заселює більшість українців, стан справи залишається такий самий, як це засував у відповіді п. послові дня 29. IV. ц. р. тодішній секр. зак. справ. Щодо прав, належних меншинам у Польщі згідно з договором із дня 28. червня 1919, то я хотів би пригадати Вшан. товаришеві, що відмова цих прав населенню українського походження є предметом петицій — як я вже повідомляв про це Вшан. посла з округи Ріпон (майора Гілса) — переданих на порядок нарад січневої сесії на Раді Ліґи Націй.

Пос. Мандер: Чи можете Ви мені приблизно сказати, коли Комітет Трьох зійдеться знову?

Пос. Еден: Це залежатиме від того, що зробить Рада.

Пос. Казалет: Чи не є фактом, що польський уряд поробив уже деякі заходи в справі української меншини?

Пос. Еден: Гадаю, що так.

Як більшовики господарюють

кервавицею хліборобів.

У берлінській „Монтаґспост“ оголосив недавно Р. Довгалевський, братанок радянського посла в Парижі, цікаві методи радянської комерційної штуки, замикаючи собі цим, очевидно, раз на все шлях до червоного раю. Він кермував довгі роки гамбурським бюром для продажі радянського збіжа і недавно кинув червону братію, якої праця над нищенням населення радсоюзу вже і йому обридла. Між іншим пише він таке:

„Я бачив власними очима, як масло, яйця і т. д. відбирали власному голодуючому робітничому населенню і розкидали за смішно низькі ціни або доводили до того, що вони псувалися. Я бачив теж, як консерви, зладжені з наєдку відібраних риб, дробу, мяса і ярини, лежали три роки в маґазинах на те, щоби потім на приказ вищої влади знищити їх ді санітарних оглядів. Але зачався теж експорт збіжжа. Кожний, що мав колинебудь до діла з технікою продажі збіжа, зрозуміє той ляк, коли комісар торговлі Мікоян приказав мені телеграфічно продавати збіжа за будь-які ціни. Я не міг довше мовчати, хоч знав з долі кількох моїх відважних товаришів, що мій протест матиме для мене дуже неґативні наслідки. Та мимо цього я підняв свій голос. Я виступив з представленням, в якому навів ціле *безглуздя методів експорту* та доказував катастрофальні його наслідки для всього союзу. Я заявив, що це є злочином продавати сотні тисяч тон збіжа, зложеного в европейських шпихлірах по 3.40 гол. ґульденів за сотнар, себто по *26 рублів за тону*. Це є злочин, бо урядом назначена ціна в союзі виносить 110 рублів за тону. Та до цього треба ще додати видатки на транспорт у краю 20 рублів за тону. Транспорт до пристані виносить 28 руб. за тону, а видатки в пристані 10 руб за тону. Колиж ще відрахувати за транспорт з Чорного Моря до Европи 7 і пів руб. та кошти переховання 1.20 руб., то виходить що *за тону збіжа, яке коштує в союзі 175 рублів дістається за кордоном 15 рублів!*

„Та на цьому ще не кінець. Бож не треба забувати, що в рад. союзі створено для експорту збіжа окреме акційне товариство, яке має *кругло 2.000 урядовців*. А заступства за кордоном мають теж чимало добре заплачених урядовців, які роблять немалі видатки на телефон, телеграф, подорожі і т. д. Коли це все взяти на увагу, то виходить, що *самокошти одної тони виходять коло 200 руб., а осягнена за неї ціна виносить по перечисленні валюти тільки 10 рублів!*

„Так-то для божевільної переіндустріялізації забирається власному населенню хліб, друкується червінці а потім процендрюється за 10 руб. тону збіжа. Іншими словами: 150 міліонів трудового народу союзу мусять нуждувати і голодувати, щоби уможливити гуртковi пануючих сатрапів продавати радянське збіжа за *5 проц. дійсної ціни*“.

Отсе ославлена „плянова“ господарка людською кервавицею володарів радсоюзу в освітленні одного з недавніх високих урядовців союзу, очевидно комуніста.

—o—

Українське студентство

для „Просвіти“.

Громадянський крок українського студентства.

Дня 22. листопаду ц. р. в 14-ій годині відбулася в Акад. Домі всестудентська анкета, скликана Студентською Репрезентацією при участи 150 студентів (-ок) у справі матеріяльної підтримки для „Просвіти“.

Анкету відкрив і проводив тов. В. М. Янів. Реферував тов. М. Дужий. Секретарював тов. Б. Довбенко. Від Головного Виділу Т-ва „Просвіта“ явився голова д-р І. Брик і дир. С. Магаляс. Присутні повитали їх оплесками. Обидва делеґати, дякуючи за привітання, вказали на світлі традиції українського студентства в культурно-освітній роботі та на велике значіння ожвлення студентського руху в нинішніх часах. Розвинулася жива, поважна й річева дискусія, в якій забирали голос тт. Я. Бохенський, О. Тарнавський, Р. Мигаль, М. Семчишин, Ю. Старосольський, Старух, І. Витвицький, Богун, Крайчик, Чайківський, Луцький, І. Смолій, Демчина, В. М. Янів, М. Дужий та інші. Анкета приняла одноголосно оці постанови:

„Розуміючи потреби всієї нації, стоїмо на становищі всенаціонального й понадклясового характеру „Просвіти“.

В імя збереження, побільшення та поширення культурних цінностей Української Нації, в імя всебічної активної участи в діяльности товариства й права вплинення на неї — у час важкого матеріяльного положення Т-ва, що підкопує основи його існування й дальшої корисної праці для цілого Українського Народу рішаємо:

Взяти активну та масову участь у допомоговій акції Товариству „Просвіта“, як у Львові, так і в цілому краю.

У тій цілі:

1. В цьому році всі українські студенти і студентки стають членами Товариства „Просвіта“.

2. Комітет Львівських Українських Студентських Організацій у порозумінні з канцелярією Товариства „Просвіта“ зорґанізує в місяцях грудень—січень акцію переведення внутрішньої позички „Просвіті“ на терені Львова.

3. Всі студенти (-ки), які перебуватимуть у Львові в дні 20. XII. ц. р. зголосять у комітеті свою участь у прилюдній вуличній збірці „Дару „Просвіті“.

4. На всі повітові студентські секції в краю накладається обовязок зорґанізувати за порозумінням з відповідними комітетами в повіті (з філіями) підписку внутрішньої позички й збірку „Дару „Просвіті“, дбаючи головно, щоби в кожному містечку й селі була збірка якнайточніше переведена в грошах і натурі.

5. Зокрема студенти й студентки використають святочні ферії для пропаґанди матеріяльної підтримки „Просвіті“, для скріплення та поглиблення культурно-освітньої діяльности читалень „Просвіти“, для заснування й поповнювання читальняних бібліотек шляхом закупу книжок у книгарні „Просвіти“ та масового придбування карних членів Товариству (по думці культ.-освітніх інструкцій — гл. „Студ. Шлях“ ч. 3—4., стор. 90—93.). Зі своєї діяльности в цій ділянці зложать усі секції зараз по святочних феріях точні звідомлення для Студентської Репрезентації.

6. Студентство Львівських Високих Шкіл, перебуваючи більшу частину року у Львові, займеться орґанізуванням усього львівського міського населення по читальнях „Просвіти“ та своєю інтенсивною культ.-освітньою працею змагатиме до скріплення українського елементу Львова.

7. *Студентська суспільність звертається зокрема до всього українського громадянства, до всіх його станів, до всіх українських партій, інституцій та установ з гарячим закликом занятися орґанізовано й масово справою допомоги Т-ву „Просвіта“.*

8. Анкета вважає, що справу треба якнайбільше спопуляризувати й використати доступну пресу для пропаґанди ухвалених резолюцій“.

Резолюції ці прийняли приявні оплесками, а в голосуванні одноголосно.

Одночасно анкета ухвалила ще додаткові резолюції:

9. Всі студентські орґанізації виделеґують деяку скількість своїх членів до активної диспозиції збірковому комітетові при Львівському Комітетові Укр. Студ. Орґанізацій.

10. Студентська анкета взиває кожну студентську орґанізацію підписати внутрішню позичку „Просвіті“ в міру своєї спроможности.

11. Студентська анкета взиває Студентську Репрезентацію доробити негайно заходів в цілі заснування студентської читальні „Просвіта“. Крім того: Студентська анкета приймає з признанням до відома заяву Ради Українських Студентських Корпорацій у Львові, що

а) віддає усіх своїх членів до розпорядимости Комітетові в цілі переведення збірки;

б) оподаткування всіх своїх членів по 10. золотих на позичку „Просвіті“, платних ратами до 10. кожного місяця — і кличе на довільну квоту всіх членів інших студентських товариств.

Львів. Ком. Укр. Студ. Орг. проголосив, щоби до наміченої праці зголошувалися товариші й товаришки у Акад. Домі вже від сьогодні щоденно від 13-ої до 15-ої год.“

Маємо повну надію, що повищі постанови нашого зорґанізованого студентства в справі допомоги „Просвіті“ найдуть серед усього нашого громадянства якнайкращий відгомін і належне признання. Ми нотуємо з приємністю цю відрадну подію в громадському житті нашої молоді та висловлюємо при цьому побажання, щоби наведені постанови найшли якнайскоріше свою реалізацію та дали нам змогу занотувати якнайкращі наслідки заініційованої праці. Тому до праці!

—o—

З життя Волині.

Ювилей першої друкованої книжки. 18. серпня ц. р. минуло 350 літ з дня виходу в світ Острізької Біблії, що її видрукував у Острозі Іван Федорович заходами й в друкарні кн. Константина Константиновича Острожського. Культурно-освітня секція луцької Просвіти відсвяткувала 350-літній ювилей українського друкарства на Волині й Острізької Біблії святочним ранком, що відбувся 15. листопаду в салі Просвіти. Голова секції п. В. Островський прочитав реферат з нагоди ювилею, при чому дав коротенький огляд історії писання й друкування книжок, змалював рівень культури на Волині в XVI. ст., нагадав головніші моменти з історії українського друкарства та зілюстрував тодішню літературну мову й характер літературних творів уступами з низки цих творів. Серед зібраних ми бачили, крім старшого громадянства, місцеву молодь, а серед неї і шкільну.

Відчит ґен. Балаховича й своєрідний відгук. Відомий з останньої війни ґенер. Булгак-Балахович мав 7. XI. відчит у Рівному на тему: „Буде війна, чи не буде“, в якому радив бути готовими з огляду на аґресивність деяких сусідів. Очевидно, реферат на декого вплинув войовничо. Того-же дня на одній вулиці зявилися клепсидри, які сповіщали про похорон у Вильні студ. Вацлавського, вбитого в бійці з жидівськими студентами. З огляду на явно провокаційно-погромницький характер цього оголошення, староство розпорядилося клепсидри усунути.

„Правні дорадники“. На Волині, крім адвокатів, істнують ще ріжні „правні дорадники“. Про практики деяких з цих „дорадників“ можна написати неодну цікаву книжку. Для характеристики цих практик подамо тут один приклад. Група селян перед двома роками купила з парцеляції 205 десятин землі маєтку Велигори на Рівенщині, що належала до поміщиці Ребезової. Виконання деяких формальностей і заведення гіпотеки взяв на себе п. С. С. за оплату... по 30 рублів золотом з десятини, всього на суму біля 30 тисяч зол. Гонорар не малий. Але п. С. С. тягне справу другий рік і все бере „задічки“, а кінця справи все нема. Набрав він цих задічок уже 12.500 зол. Правда, до 30 тисяч ще далеко, але чи близько до кінця полагодження формальностей?

ЛУЦЬК. **(Вбивство видатного визволенця Яна Грабовського).** 11. листопаду на стації Ківерці, луцького повіту сталася подія, яка схвилювала деякі громадські кола як польські, так і українські. Б. комендант місцевого постерунку старш. поліцай Кравчик, в останнім часі аспірант слідчого уряду в Луцьку, вбив кількома вистрілами з револьвера знаного тут діяча „Визволення“ Яна Грабовського. Небіжчик, ще молодий мущина, 34 літ, був увесь час членом луцького повітового виділу й на цьому становищі причинився до соймикової допомоги на купівлю дому для української гімназії в Луцьку. Він перший підписав декларацію за українське шкільництво для українців. При останніх виборах стояв першим кандидатом на посла з листи „Центролiву“ і тоді його арештовано. Убивство сталося в домі небіжчика Грабовського. Арештований Кравчик пояснює свій вчинок сваркою з Грабовським через жінку небіжчика, з якою вбивник буцімто був у якихось ближчих взаєминах. Чи це так, очевидно висвітлить слідство. Українці бачили в небіжчику прихильну собі людину. Тому-то луцька повітова Просвіта сповістила про смерть бл. п. Грабовського окремою клепсидрою. Деякі українські громадяни їздили на його похорон, що відбувся в Ківерцях.

Траґедія дівчини. Дня 17. листопаду пострілила себе з револьвера в голову сімнацятилітня Віра Степурівна, дочка українського адвоката в Луцьку, який мешкає на свому хуторі в Ківерцях. Нещасну дівчину негайно перевезли до шпиталя в Луцьку, де вона по кількох годинах закінчила життя. Похорон відбувся 19. XI.

—o—

Американські пацифісти

НЮ-ЙОРК 25. XI. ПАТ. Представники 41 мирових орґанізацій звернулися до президента Гувера з проханням, щоби конґрес заборонив висилати зброю й муніцію до Японії та Китаю.

—

Проти німецько-румунської торговельної умови.

БЕРЛІН 25. XI. ПАТ. Німецький уряд переслав офіціяльне повідомлення румунському урядові, що мусить занехати ратифікацію торговельної умови, заключеної між Німеччиною та Румунією, опертої на системі преференційних мит. Спротив проти цієї умови зголосило досі сім держав: Радянщина, Туреччина, Данія, Арґентина, Швеція, Норвеґія й Голяндія.

—o—

Загальний перепис населення.

Інструкція для переписних комісарів.

§ 22. В якій мові виповнюється аркуші? Коли аркуш друкований у польській мові — виповнюється його виключно по польськи.

Двомовні аркуші можна виповнювати в одній з двох мов.

§ 23. Рішаюча хвилина перепису. Для виповнення переписних аркушів рішаючою хвилиною перепису є північ з дня 8. на 9. грудня. Всі дані треба вписати згідно зі станом у тій хвилині

Переписні аркуші.

§§ 24—29. говорять подрібно про спосіб виповнювання поодиноких рубрик переписних аркушів. Ці постанови обговоримо в статті: „Переписні аркуші і як їх виповнювати".

IV. ЧИННОСТИ ПО ДОВЕРШЕННІ ПЕРЕПИСУ.

§§ 30—34. говорять про те, як переписні комісарі мають упорядковувати переписні аркуші, опаковувати їх і звертати владі. Ці справи не цікавлять загалу, тому ми їх поминаємо.

V. ПОМІЧНІ ОРҐАНИ ПЕРЕПИСНИХ ВЛАД.

Начальних переписних комісарів іменують:

1) у міських громадах по одному на кожну міську громаду;

2) в сільських громадах на північно-західних землях по одному на кожну збірну сільську громаду;

3) в галицьких сільських громадах по одному на кожний переписний район („обвуд").

Повітова адміністраційна влада ділить у Галичині поодинокі повіти на переписні райони. До переписного району приділюють по кілька до кільканацять сільських громад. Сільські громади, що числять більше як 5.000 мешканців, творять окремі переписні райони.

Старших переписних комісарів іменує влада:

1) в міських громадах, що мають понад 5.000 мешканців, іменують стільки старших комісарів, щоби кожному старшому комісареві підлягало не більше як 20 переписних комісарів;

2) в сільських громадах по одному на громаду, коли громада має більше, як одну переписну округу.

§ 36. Обовязки начальних і старших переписних комісарів. Начальні і старші переписні комісарі є помічними органами переписних властей.

До їх обовязків належить:

1) передавати переписним комісарам переписні аркуші і інші матеріяли.

2) наглядати переписних комісарів в часі перепису,

3) відбирати і провірювати матеріяли,

4) виповнювати переписні аркуші (зразок Д) і Е),

5) передавати матеріяли начальним переписним комісарам і переписній владі

6) вишколювати переписних комісарів і видавати оцінку про їх працю.

§ 37. Доручування переписних аркушів. Начальні переписні комісарі мають до дня 15. листопаду ц. р. одержати від переписної влади переписні аркуші й інші матеріяли та доручити їх найпізніше до 5. грудня переписним комісарам. При тому мають вони ослугуватися старшими комісарами. Деякі переписні друки мають переписні комісарі самі виповнити.

§ 38. Нагляд над переписними комісарами в часі перепису. Найважнішим завданням переписних комісарів є наглядати і слідкувати за ходом переписної акції в районах, підданих їх контролі.

В дні перепису мають старші і начальні комісарі провірити чи всі переписні комісарі стали до праці, а опісля контролювати над правильністю перепису.

Старші і начальні переписні комісарі можуть для контролі перепису ходити по помешканнях з переписними комісарами.

§ 39. Відбір і провірювання аркушів. Старші чи начальні переписні комісарі мають допильнувати, щоби найпізніше до 15. грудня переписні комісарі віддали їм пересний матеріял. По одержанні матеріялу мають вони провірювати його, по можливости в присутності дотичного переписного комісаря.

Контроля старших чи начальних переписних комісарів має на меті ствердити:

1) чи матеріял є повний, себто чи не пропущено при переписі якихось місцевостей, нерухомостей, помешкань і осіб,

2) чи матеріяли відповідно, дбайливо уложено й опаковано, згідно з постановами цієї інструкції,

3) чи виповнено всі переписні аркуші, чи виповнено їх читко та чи нема в поодиноких рубриках пропусків.

Слід переглянути кожний аркуш зокрема. Коли старший комісар завважить більші хиби або пропуски, може звернути матеріяли переписному комісареві для справлення.

Роблячи поправки треба перестерігати § 14.

§§-и 40. і 41. говорять про те, як старші і начальні комісарі мають виповнювати аркуші (зразок Д) і Е).

§ 42. Передача матеріялів начальним комісарям і переписній владі. Перевівши контролю старший комісар має передати переписний матеріял найпізніше дня 23-го грудня ц. р. начальному комісареві, а цей має доручити його найпізніше 31. грудня переписній владі.

Повищу інформацію, складену з 42 §§-ів, підписав міністер внутрішніх справ Бронислав Перацкі. Датовано інструкцію у Варшаві 17. вересня 1931 року.

—o—

На мертвій точці.

Союз Народів не може нічого вдіяти в манджурській справі.

ПАРИЖ, 25. XI. ПАТ. Праця Союзу Народів станула знову на мертвій точці. Комітет 12-ох відбув сьогодні рано коротке довірочне засідання. Займався оконечним сформулуванням проекту резолюції, що була від двох днів предметом переговорів між Радою і делеґатами китайським та японським. Члени Ради ствердили, що переговори не довели досі до бажаного вислiду. Представники Китаю і Японії дожидають відповідей з Нанкіну й Токіо. З другої сторони Рада дістала відомість, що новий китайський міністр закордонних справ Велінґтон Коо хоче переслати китайській делеґації нові інструкції, які містять деякі компромісові пропозиції. Тому Рада відложила наради до завтра.

ПАРИЖ, 25. XI. ПАТ. Зачувати, що серед членів Ради Союзу Народів виринула думка утворити не одну, але дві анкетові комісії. Одна з них ділала би на цілій території Китаю, а друга тільки в Манджурії.

ТОКІО, 25. XI. ПАТ. Японський уряд схильний приняти новий проект резолюції Союзу Народів з виїмком другої частини клявзулі, яка каже, що ні одна ні друга сторона не зробить нічого, що могло би довести до нових боїв і жертв.

ПАРИЖ, 25. XI. ПАТ. Китайський делеґат д-р Ше мав учора довшу розмову з Девісом і гіркими словами зобразив атмосферу схвилювання та пригноблення, яка панує в Китаю. Він зазначив, оскільки почування національної гідности членів Куомінтаґу не будуть заспокоєні, прийдуть до влади прихильники большовиків. Невдача Китаю перед Союзом Народів змiцнить комуністичну пропаганду

Голос порожного жолудка.

БЕРЛІН, 24. XI. ПАТ. Канцлер Брінінґ приняв делеґацію соціял-демократичної фракції, яка зложила протест проти зимового господарського пляну. Пос. Брайтшайд остеріг уряд перед політикою обнижування робітничих зарібків і платень та вказав на велике невдоволення мас. Інші члени делеґації протестували проти підвишки ціни хліба. Брінінґ пояснив делеґації необхідність теперішньої господарської політики уряду та обіцяв вплинути на привернення давньої ціни хліба.

В справі австро-мадярської митної унії.

ВІДЕНЬ 25. XI. ПАТ. На вчорашньому засіданні буджетової комісії міністр земельних справ д-р Дольфус заперечив, будьто би пропаґував митну унію між Австрією та Мадярщиною. Признав зате, що австрійський уряд пильнує утворення кількох комісій, які розглянули би можливости господарської співпраці зі всіми державами, що поставляться до цього прихильно.

Втікають з Радянщини.

ВИЛЬНО 24 XI. ПАТ. В останніх днях почали масово втікати з радянської Білорусі на польський бік вже не тільки селяни, але мешканці міст та інтеліґенція. В районі Дзісни, Вілейки і Ракова перейшло на польський бік 17 селян, 9 міщан і 4 інтеліґентів, між ними один лікар, 2 урядовців і один студент. Часто переходять кордон теж вояки з радянської граничної сторожі.

Відгомін англійських митних розпорядків.

ВАШИНҐТОН 25. XI. ПАТ. Аґенція Райтера стверджує, що уряд Зединених Держав не задумує виступити проти антидемпінґових законів Анґлії. Після подрібного розгляду справи президент Гувер прийшов до висновку, що згадані закони можуть зачепити ледви у висоті 1·6 прц. американські продукти, імпортовані нормально до Великої Британії.

БЕРЛІН 25. XI. ПАТ. „Германія" повідомляє, що німецький уряд не розпорядить покищо ніяких протимір проти англійських митних розпорядків, керуючися між іншим політичними оглядами.

Нові бої в Манджурії.

МУКДЕН 25. XI. ПАТ. На просторі між Чу-лі-го і Цу-сін-мін розпочалися знову бої між японськими та китайськими військами

Після виборів у перемиській окрузі.

З голосів польської опозиційної преси про вибори.

Польська преса розписується широко про щойно переведені вибори до сойму у виборчій окрузі Перемишль - Добромиль - Сянік - Березів - Коросно і приносить деякі подробиці, які кидають характеристичне світло на цілу виборчу акцію одинки. Між іншим „Роботнік" наводить сконтрольовані мужами довіря 11-ки, 7-ки і 4-ки вислiди голосування в 124 виб. округах (на всіх 166), з яких виходить, що в тих округах 1-ка стратила 14.381 голосів, а всі інші лісти в порівнанні з виборами в листопаді 1930 р., менше чи більше поважно зросли. А остаточний вислiд, як відомо, такий, що 1-ка здобула 4 мандати, 7-ка один і 11-ка один мандат...

Знов-же вшехпольська „Ґазета Варшавска" (ч. 360) приносить про вибори в Перемищині допис від власного кореспондента, в якому подані частинні виборчі підсумки. Ті підсумки покриваються в загальному з тим, що про вибори приніс „Роботнік", а саме, що одинка стратила в порівнанні з 1930-им роком 43 проц. голосів. На 109 виб. округ, про які кореспондент „Ґ. В." зібрав інформації, тільки 4 округи виказують зріст 1-ки; всі інші в числі 105 виказують поважні страти 1-ки.

Про українські громади в тій виб. окрузі пише кореспондент „Ґаз. Варш." таке:

„З необнятих моїми обчисленнями виб. округ ок. 150 округ обіймають майже чисто українські (в ориґ. „руські") села. Там, очевидно, 4-ка (вшехпольська ліста) своїх мужів довіря не мала, але мали їх українці. Про ті села подавала ПАТ уже в неділю вечором, що з музикою пішли голосувати на 1-ку.

„Чи дійсно українці з таким запалом ішли голосувати на лисгу ч. 1? Щось би нам про це могли сказати передвиборчі алярми санації. Ось в останніх трьох днях виб. кампанії всі санаційні ґазети були повні відозв, що накликували не голосувати на 4-ку, бо при розбитті польських голосів вийде двох послів з УНДО. В суботу видано про це спеціяльну відозву і розкинено по окрузі. А ПАТ подає, що ці вороги йшли з музикою до урни, співали „Першу Бриґаду" і з запалом, навіть у 100 відсотках, голосували на листу ч. 1!

„Так то „державна думка" тріюмфує серед не польського населення!"

А кінчиться цей допис в „Ґ. В." таким запитом: „В який спосіб впродовж 24 годин після голосування ПАТ дорахувалася для одинки аж 95.170 голосів, а опозицію полишила далеко позаду?"

Офіціяльний вислiд.

ПЕРЕМИШЛЬ (ПАТ). На основі офіціяльних обчислень окружної виборчої комісії ч. 48 остаточний вислiд виборів представляється так:

Управнених до голосування 268.833, голосувало 208.212 (при попередніх виборах 202.030).

Поодинокі лісти одержали: 1-ка 95.060 (при попередніх виборах 92.522), 4-ка 14.516 (13.537), *11-ка 38.939 (42.726)*, 7-ка 46.535 (38.233), 5-ка (Бунд) 3 (137), 14-ка (сіоністи) 5.446 (9.899), 15-ка (москвофіли) 4.387 (при попер. виборах була уневажнена), 22-ка (льокальна Х. Д.) 95 (5), 24-ка (комун.) 3.225 (4.969).

Вибрані: з 1-ки: інж. Анджей Ґаліца, Station Станіслав Авґустинський, Юзеф Юрчик і Станіслав Ґродзіцький; з 7-ки: інж. Якуб Павловський; з *11-ки д-р Володимир Загайкевич*

—o—

СЕЛЯНСЬКІ „ГАРАЗДИ“.

НЕБУВАЛИЙ УПАДОК ЦІН.

Польща — хліборобська держава, переважаюча більшість її громадян — це селяни. Основи державного добробуту — дрібні селянські господарства хиляться до упадку. З одного боку — великі державні, самоврядні та громадські податки, що їх висоту означили ще за т. зв. „добрих“ часів, з другого — загрозливий упадок цін на все, що продає село та „лаліані“ ціни на все, що воно купує. Ніхто не прислухується до скарг села. Його коштом і надалі багатіють безкарно ті, що купують у села, щоби з величезним баришем продати містові.

Село видало вже останній сотик своїх заощадностей, щоби заплатити податки випродало все пізніше. Тепер у селянську хату товпляться екзекутори, щоби витягнути ще решту давніх надбань, та застають лише злидні, бо селянин уже давніше відняв собі від уст останню скибку хліба, щоби її продати й заплатити податок. Тепер село вже не може платити, не може продавати й не може купувати. Слідом за селянськими злиднями прийшла черга на місто. Село втратило спроможність купувати й це стало причиною упадку торговлі, промислу, викликало безробіття. Крамниця за крамницею вивішує на вітрині полотенце з написом: „Небуденна нагода купівлі: 50 і 75 прц. знижка цін“. Та це не зворушує нікого, в селянських кишенях порожно й нікому не збирається на охоту купувати щонебудь. І крамниця за крамницею паде і спиняє виплати, викликує упадок фабрики та збільшення безробіття. Всі домагаються порятунку, замість звернути свій погляд на зубожіле село та прислухатися до його скарг і навікань і знищити причину лиха — замість боротися з наслідками.

Для змалювання розмірів зубожіння села наведемо список цін останніх днів по містах і містечках Галичини.

Селяни продають: пересічну корову за 15 зол.; коня від 7—20 зол.; барана за 8 зол.; безрогу від 0.25—0.60 зол. за кг. живої ваги; гуску за 2 зол. (був у Самборі випадок, що за 11 гусок узяв селянин 19 зол.); 1 кг. масла домашнього виробу за 2.50 зол.; 100 кг. бараболі за 2 зол. Всі ці ціни з врахуванням достави до міста, оплати за віз і за постій.

Таким чином приходиться селянам купувати: пару чобіт за: 4 корови, або 4 пари коней, або 1 безрогу 100 кг ваги, або за 30 кірців бараболь (з 1/4 морга землі). За порученний лист, 1 кг. цвяхів і коробку сірників платять селяни: 50 кг. бараболь, 10 літрів молока, пів гуски або одну курку.

Для зілюстрування важких відносин один примір: селяни продають гуску за 2 зол., а за пасовисько для кожної гуски платять ще й досі в деяких громадах 4 зол.

——o——

Анґлійські охоронні мита і наші хліборобські продукти.

З Льондону повідомляють, що у звязку з натиском консервативних хліборобських кол щодо застосування протекційних мит проти довозу хліборобських продуктів із заграниці, анґлійський уряд розглядає тепер можливість стосування відповідних протекційних засобів. Уряд стоїть на становищі, що введення охоронних мит на хліборобські продукти довело би до небажаної звишки цін харчів і загальної дорожнечі. Тому уряд відкидає охоронні мита на хліборобські продукти й обмірковує інші засоби охорони. Найбільші вигляди має стосування привозових контингентів. Напевно ця система буде приноровлена до збіжа. Однак ця система буде обовязувати при імпорті також інших продуктів, з яких Польщу найбільше інтересує вивіз беконів. В теперішньому менті беруть під увагу такі контингенти для трьох головних европейських імпортерів: для Данії 100.000 безрог тижневого убою, для Голяндії та Польщі по 30.000 безрог тижневого убою. Однак можливе, що контингент для Польщі буде трохи підвищений з огляду на те, що бекони з Польщі є дешевші.

Ґранді про роззброєння.

На банкеті американського політичного товариства в Ню Йорку промовляв італійський міністр закорд. справ Ґранді в справі роззброєння. Він заявив, що політична і господарська кріза, яку переживає після війни Европа, була би далеко лекша, якби політика вирішних урядів була розумніша та більше поміркована. Мусоліні вже в 1922 р. з приводу льондонської конференції вказав на взаїмну залежність воєнних довгів і репарацій та підчеркнув готовість Італії причинитися до поладнання цієї проблеми. Італія готова дальше понести відповідні жертви в ділянці репарацій та воєнних довгів. Обговорюючи справу роззброєння, Ґранді зазначив, що його уряд схильний зменшити зброєння та військові видатки, оскільки прийде до вирівнання збройних сил між поодинокими державами.

——o——

Реставрація Габсбурґів в Австрії?

ВІДЕНЬ, 25. XI. ПАТ. Тутешня преса повідомляє, що перед двома тижнями відбулася в Бельгії конференція австрійських і мадярських леґітимістів, на якій стверджено, що господарське положення Австрії й Мадярщини так погіршилося, що повстання населення стає щораз більше правдоподібне. Всі тужать за Оттоном Габсбурґом. Бувша цісарева Зита заявила на конференції, що Франція не тільки не виступить проти реставрації Габсбурґів в обох державах, але навіть готова понести деякі фінансові жертви. Румунська королева Марія запевнила Зиту щодо невтральности Румунії й Югославії. Конференція рішила зaждати якийсь час, аж Франція устійнить конкретні умовини та зміцняться леґітимістичні настрої серед гаймвери. „Арбайтер Цтг.“ висловлює сумнів, щоби Франція могла згодитися на реставрацію Габсбурґів на Мадярщині або в Австрії.

——o——

Сьогоднішні вісти

ЛЬВІВСЬКИЙ ВІЦЕВОЄВОДА.

З Варшави повідомляють, що на місце львівського віцевоєводи Дрояновського, якого висувають на становище президента міста, віцевоєводою буде іменований Диґдалевич, бувш. староста в Лодзі.

2 КАРИ СМЕРТИ В ПЕРЕМИШЛІ.

ПЕРЕМИШЛЬ, 25. XI. ПАТ. Суд присяглих розглядав справу 6 селян із Верблян (пов. Яворів), обвинувачених у душогубстві Мих. Манька. Безпосередніх виновників убивства: Василя та Федька Шипків засудив на кару смерти (шибеницю), жінку вбитого Анну на 3 роки тюрми, її матір Еву Шипок на 2 р., Семка Шипка на 1 рік тюрми. Шестого обв. Гр. Тісточко суд увільнив.

——o——

ВБИТІ Й РАНЕНІ У ЧСР.

ПРАГА, 25. XI. ПАТ. У Дол. Липовій на Чеськім Шлеську 1000 безробітних заатакувало поліцію камінням, палицями та зброєю. Комендант поліції був тяжко ранений. Поліція вжила зброї: 6 робітників було вбитих, 15 ранених. Було ранених і 6 поліцаїв.

ФЕДЕРАЦІЯ НАДДУНАЙСЬКИХ ДЕРЖАВ.

ВІДЕНЬ, 25. XI. ПАТ. „Н. Вр. Абдблт“, повідомляє з Парижа, що справа федерації наддунайських держав буде небаром предметом дискусії, а то в звязку з предложенням пос. Леґроса в справі створення аґрарного союзу між наддунайськими державами при фінансовій участи Франції. Леґро опрацював цей плян у порозумінні з поміркованими респ. партіями та кількома правими групами. Французькі парл. кола думають, що створення госп. союзу наддунайських держав може мати більше шанс ніж госп. співпраця між Францією та Німеччиною. Ті кола є теж думки, що вказаним булоб втягнути до тієї співпраці Німеччину й Італію. Отже під усе більшаючим натиском міродатних фр. парляментаристів фр. уряд мусітиме заняти ясне й рішуче становище супроти тієї справи.

НОВА ПОБІДА ЯПОНЦІВ.

ЛЬОНДОН, 25. XI ПАТ. Офіціяльний яп. комунікат повідомляє, що після завзятого бою біля Сао-Ці-Шан відділи яп. залізничої сторожі зі Шу-Лі-Го відбили наступ китайців. Китайці відступили й лишили 60 убитих, японці мали 4 убитих і 9 ранених.

Комісії для розгляду китайської справи.

ПАРИЖ, 25. XI. ПАТ. Зачувати, що вчорашнього дня Рада Союзу Народів обмірковувала плян утворити не одну, але дві комісії, з яких одна ділала би на цілій території Китаю, а друга тільки в Манджурії, стараючись шляхом відповідних розпорядків довести до занехання обома сторонами воєнних ділань. На чоло тих комісій висувають від Франції назвища генералів Петена і Вейґана, а з американського боку генералів Дейвіса і Першінґа, а також б. шефа штабу американської армії генерала Сомероля. З англійської сторони війшов би в склад комісії відомий правник Сесіль Герст, член міжнародного трибуналу в Газі.

Заломання більшовицького пляну праці.

Як повідомляють з Москви, рада народніх комісарів рішила привернути 6-дневий тиждень праці в деяких промислових підприємствах. В рішенні сказано, що в Радянському Союзі 5-дневий тиждень залишається дальше основною формою часу праці, однак з днем 1. грудня ц. р. рад. уряд позволяє деяким підприємствам перейти на переривний 6-дневний тиждень праці. Дальше постановлено, що на випадок переходу на перериваний тиждень праці спільними днями відпочинку мають бути 6, 12, 18, 24 і 30-ий кожного місяця.

Більшовики не дадуться спровокувати до війни.

МОСКВА, 25. XI. ПАТ. Московська преса розпочала гострий атак проти Зєдинених Держав, що, на її думку, підюджують до збройного конфлікту з Радянщиною. Викликанням такого конфлікту Америка хотіла би з одної сторони довести до прориву пятилітки, з другої до ослаблення впливів Японії на Тихому Океані. Однак ця американська провокаційна політика, запевнює радянська преса, не буде мати успіху.

——o——

З конференції Круглого Стола.

ЛЬОНДОН, 25. XI. ПАТ. Уґодово настроєні гіндуські ліберали, що беруть участь в конференції Круглого Стола, оголосили декларацію спрямовану проти намірів британійського уряду надати Індіям покищо провінціональної автономії та проти відложення реалізації домініяльного статуту в Індіях на три роки. Декларація стверджує, що недодержання обіцянки, даної Мекдональдом 19. січня ц. р., викличе в Індіях гостру реакцію. Декларація на думку міродатних кол містить скриту погрозу відновлення акції цивільного непослуху.

Берестейський процес.

(27-ий день.)

У середу як перший зізнавав адв. **Бітнер** (ХД). Каже, що від появи старшин у соймі постійно загострювалося положення, та не з боку обвинувачених і опозиції, лише з клюбу ББ. У березні м. р. стали кружляти вістки, що поважна група ББ. є проти того, щоби зміну конституції полагодити леґально. На засіданнях Центроліву не говорили не то про те, щоби на силу повалити уряд, а навіть не укладали лісти.

Після переслухання того свідка **обв. Цьолкош** попросив голосу та в звязку зі своїми вчор. словами, що сан. преса це люди без чести, заявив, що мав на думці лише тих журналістів, які писали й далі пишуть, що він віддавав Поморя німцям.

Д-р **Гекер**, нач. редактор краківського „Напшоду“, каже, що краківський конґрес пройшов спокійно. До чинної боротьби не взивали. Конґрес був формою леґальної боротьби. Св. був у 1905 р. на демонстрації у Відні перед Бурґом. Населення домагалося зміни виб. ординації, а старенький цісар Франц Йосиф не обидився, не віддав демонстрантів під суд, навпаки признав демонстрацію виявом волі народу, а потім уряд пішов у тім напрямку.

6 ЛЮДЕЙ ЗГОРІЛО ЖИВЦЕМ.

ВАРШАВА, 25. XI. ПАТ. У домі при вул. Вольській на III. пов. в хаті шофера Осуховського повстала пожежа наслідком вибуху бензини. Наслідком детонації звалилися стіни з мешкання Осуховського до сусідніх мешкань. Наслідком пожежі згоріли на вугіль Осуховський, його сестра та суджена. Вогонь перекинувся до сус. мешкання, де згоріло подружжя Касіків і їх 2-літня дитина. Крім того попарилося 3 дітей одної сусідки.

В роковини сецесії українських студентів.

Для вшанування памяти 30-ліття сецесії Українського Студентства з Львівських Високих Шкіл відбудеться у вівторок 1. грудня 1931 р. **Зїзд Сецесіоністів** з ось якою програмою:

1) Год. 8·30: Поминальна Служба Божа й Панахида за Покійних Сецесіоністів в Архикатедральнім Храмі св. Юра;

2) Год. 12·30: Святочна Академія у Великій Салі Муз. Інст. ім. М. Лисенка (вул. Шашкевича 5) з ласкавою участю проф. д-ра В. Старосольського, оперового співака д-ра В. Юстині-Тисяка, проф. д-ра Н. Нижанковського, бандуриста Д. Гонти, Акад. хору „Бандурист", рецитаторки Н. Юрчинської, декляматора студ. М. Драгана та студ. А. Романюка;

3) Год. 18-та: Чайний Вечір в Авлі Акад. Дому (вул. Супінського 21) для Учасників Зїзду і Делеґатів усіх Студ. Організацій.

Осібні запрошення висилається лише тим П. Т. Сецесіоністам, які вже надіслали свої адреси до Ініціятивного Комітету. Всіх тих інших П. Т. Сецесіоністів проситься цим шляхом взяти численну участь і ласкаво зголосити своє прибуття. Зголошення присилати на адресу студ. Д. Грицая — Львів, Супінського 21. Акад. Дім.

До участи в Поминальній Службі Божій і Панахиді проситься все Українське Громадянство!

ЗА КОМІТЕТ СЕЦЕСІОНІСТІВ:

Д-р Т. Бурачинський, Д-р Л. Ганкевич, Д-р В. Старосольський.

ЗА КОМІТЕТ СТУДЕНТІВ:

Д. Грицай, В. Дороцький, В. М. Янів.

—o—

ВІДГУКИ ДНЯ.

Там де твориться велика річ.

Заскочив я вчора до Української Енциклопедії. То значить поступив, бо заскочив я до неї ще минулого місяця (гляди останній зошит!).

Казав мені один з редакторів: Підеш на вулицю Чарнецького до камениці Т-ва Шевченка, партер на право.

— Котра брама? — питаю, бо знаю, що там є їх аж три.

— Друга.

— Ага! Друга брама, партер, двері на право.

Пішов я вчора по вказаній адресі і ціле щастя, що друга брама була замкнена, а дзвінок відірваний, бо був би непотрібно наробив гармідеру. З конечности зайшов я в третю браму і... там власне була редакція.

Входжу до середини.

За великим столом і за стосами паперу пять людей — майже всі в окулярах. Майже всі — це значить чотири, а пятий незадовго також убере.

Війнуло на мене від тих окулярів атмосферою науковости і поваги. Так і чути, що тут монтується небуденну книгу.

Біля співробітників кілька великих скринь повних манускриптів.

— Замовлення, чи пригадки до передплатників? — питаю.

— Ні одно ні друге. Замовлення ось тут — і показують мені три коверти.

— А що?

— Життєписи.

— Ах, певно якихсь світових ґеніїв, клясиків літератури, винахідників, учених.

— Ні, це наших громадян.

— Хіба міліонів?!

— Навіть тисячки нема.

— Як-же це?

— Возьміть якусь одну картку, а побачите!

Я взяв першу з краю: „...Мій дідо був священиком у селі Крутихвостах. Він був сином Івана, пароха в Передриміхах, а внуком Амврозія, учителя десь коло Тернополя. Дідо був чоловіком середнього росту, веселий і дуже доброго серця. Пригадую собі таку подію: Згинула була в діда корова. Памятаю, як нині: червона з білими латками із зіркою на чолі (тому її я називав „Зіркою"). Кожний знає, що значить для господаря корова..."

— Що це є? — запитав я. — Хроніка якогось роду?!...

— Життєпис одного громадянина, якому ми призначили в Енциклопедії... два рядки.

— Але хіба не всі пишуть так широко?!

— Ясно, що не всі. Бувають життєписи ледви на кілька сторін. Треба признати, що жінки далеко більше скромні. Одна біда: мало котра подає дату уродження. „Маючи сімнацять літ..." — починають свій життєпис. Декотрі признаються до місця уродження, описують хату, меблі і т. п. фіранки, а про дату уродження ні чичирк.

— Розумію вашу досаду, панове редактори, але ще ліпше розумію жіночу вдержливість. Тяжко вимагати, щоби жінка з легким серцем признавалася до тяжких лат. А тепер скажіть мені, як стоїть справа з Енциклопедією?

Редактори похнюпились і довго жаден не відзивався. Вкінці один сказав зломаним голосом:

— Дуже добре.

— Себто: Енциклопедія виходить, усі хвалять, а мало хто купує!?...

Сльоза, груба як фасоля, що викотилася зпід окулярів адміністратора була відповідю на мій здогад.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 254—?

— **Тамара Панченко і Тарас Витвицький** розпочинають свій **Спільний** курс танців дня 27. XI. ц. р. при вул. Рутовського 22/II. — Вписи і інформації також в днях 24—27 в год. 7—8 веч. 792 2—2

— **Місяць Листопад — місяць книжки „Червоної Калини".** Всі видання „Червоної Калини" в місяці листопаді можна дістати з 30% знижкою (крім календаря і видань з р. 1931). 763 ?

— **Новина!** Ковнірці „Victoria" з полотна, імпреґновані, не треба прати ані прасувати, бруд змивається водою, носиться рік і більше; купіть а переконаєтесь. Ціна зол. 4·—. До набуття тільки у ф-мі: Іван Бунда, Львів, Сикстуська 29, тел. 81—11. 10—10

— **Український Науковий Зїзд у Празі.** Від секретаріяту зїзду дістаємо таке повідомлення: На бажання великої частини тих, що зголосилися до участи в працях зїзду, Організаційна Комісія вирішила відкласти 2-ий Український Науковий Зїзд на 20. березня 1932 р. У цій справі вийде спеціяльний комунікат, який небавком буде поданий до відома.

— **Нові радні Львова.** Львівський воєвода доповнив склад міської ради Львова. На членів тимчасової міської ради покликав воєвода: Івана Судгофа, д-ра Івана Борисевича, ред. Броніслава Скаляка та б. віцевоєводу Вацлава Дрояновського.

— **Присуд смерти в Чорткові.** Наглий суд у Чорткові засудив учора Івана Скорупського (під замітом шпіонажі) на кару смерти. Обвинувачений приняв присуд спокійно; оборона вислала до президента держави прохання улаcкавити засудженого.

— **Із краєвої хроніки.** У Завадові біля Стрия вистрілом крізь вікно поранив хтось Івана Вітрякуша. — Стрийський суд засудив на 4 роки тюрми Івана Кемпу за вбивство Миколи Шевціва. — У Бориславі роздали безробітним 25 вагонів вугілля. — Підчас голосування при доповнюючих виборах в Сільниці, перемиського повіту, невідома людина пострілила поліцая. Перемиська поліція веде слідство. — У Лаврові, повіт Старий Самбір, завели телеграфічно-телефонічну обслугу в обмежених годинах дня. — Між Львовом і Букарештом і іншими місцевостями Румунії завели від 21. листопаду ц. р. телефонічний рух. Трихвилинна розмова коштує 8 франків і 40 центимів. — Згоріло хазяйство Івана Пташника у Добрянах під Львовом. — У Зубрі, львівського повіту, згоріла хата Р. Конопчака.

— **Перестрілка на польсько-більшовицькому кордоні.** Кілька більшовицьких кордонщів перейшло на відтинку Воровщини на Виленщині. Селяни повідомили про це польську кордонну сторожу КОП. Відділ КОП-а влаштував засідку а завва більшовицьких кордонців один із них почав стріляти з револьвера. Недалеко проїздила кінна стежа більшовицької кордонної сторожі й намагалася відбити товаришів. Підчас перестрілки примусив відділ КОП-а більшовицьку сторожу перейти на свій бік кордону та придержав трьох більшовицьких кордонців. — Близько села Жигмонтова стежа КОП-а придержала А. Багатира та Василя Лутрина, відомих диверзантів із 1922 р., які тепер вернули з Радянщини.

— **Битва рибалок на Чорному Морі.** Між румунською та більшовицькою рибальською фльотою на Чорному Морі прийшло підчас бурі до кровавої боротьби. Рибалки билися веслами та гарпунами, кілька човнів перевернулося. Про страти в людях покищо невідомо; кількох румунських рибалок вивезли на Радянщину.

— **Винаходи.** Відомий винахідник д-р Микола Тесля, що працює в робітні колюмбійського університету, винайшов нові прилади до використання тепла морської води та нутра землі.

— **Там, де була кольоніяльна вистава.** Останнього дня перед закриттям відвідали кольоніяльну виставу в Парижі 558.793 особи, себто від дня відкриття 33,500.000 людей. Чим ближче було до години закриття тим більше падала ціна на білети вступу: рано коштував білет 1.50 франка, в 4. год. після полудня 1 франк, опісля 50 сантимів, а в 8. год. вечора 25 сантимів. Багато торговців знизили останнього дня ціни своїх товарів, щоби не вивозити решток до Альжиру й Марока. На другий день рано перед воротами виставової площі зібралося багато безробітних вижидаючи праці, в деяких павільонах почали розбірку виставлених річей вже в 8. год. ранку, річи складали робітники до вантажних авт, що вивозили все до міста на гуртову розпродаж. Вистава остаточно закінчена: замість юрби людей — порожні алеї, нема перед воротами безлічі авт. По авеню французьких кольоній блукають лише робітники та проїзджають навантажені авта. Ще вчора мчалися озером човни й моторівки, сьогодні тишина. На березі сидить сімя муринів із центральної Африки, обличча муринів не виявляє, що вони пробули довгі час на березі озера Домeніль... Пройде ще місяць і екзотичні павільони виглядатимуть мов старинні розвалини...

— **Біблія Гутенберга.** „Дейлі Телеграф" розяснює таємничість продажі біблії Гутенберга. Біблію продали більшовики за посередництвом льондонських антикварних торговців за 30.000 фунт. штерл. Під цю пору є на світі 41 прим. цієї біблії, зберігаються вони в національних бібліотеках. Проданий примірник закупили 1858 р. на лїцитації в Мінхені за 2.336 фльоренів для Прилюдної Книгозбірні в Ленінграді, щойно цього року продали більшовики вартісну памятку старовини.

— **Вулиця Рурика у Штокгольмі.** Міська управа Штокгольму постановила назвати одну вулицю іменем Рурика.

— **По широкому світі.** Від 5.—19. червня 1932 р. відбудеться у Відні міжнародній конкурс співаків і скрипаків невідомих заголові. — 4,840.000 безробітних було 15. листопаду в Німеччині. — Торговельна румунсько-німецька умова не прийде в діло, бо проти неї виступило з протестом кілька держав. — Полуднева Африка задержить золоте покриття для своїх грошей. — Припинили виплати німецькі банки: Банк Т-ва Зачетового в Любеці та Торговельний Банк у Штетіні. — Недобір бюджету Зєд. Держав сягає 806 мілдолярів. — Фабрики грамофонових кружків домагаються від радієвих станиць, щоби перестали надавати музику з грам. кружків, бо це зменшує їх купівлю. — У дільниці Льондону св. Патрикія перед бюром громадської допомоги зібралася юрба 500-безробітних; поліція їх розігнала, коли вони почали кидати камінням. — На Виленщині появилися вовки. — Підчас зудару корабля „Офелія" з поромом потонуло 24 особи біля Джембі в голяндських Індіях.

— **Не на захід, а на схід.** Наш фейлетоніст рідко коли справляє друкарські чортики, які досить часто влізають до його фейлетонів. Каже що це доброму фейлетонові не пошкодить, а злому не поможе. Але похибки з фейлетону „Кольонізація Швайцарії" не міг поминути мовчанкою. Замість: „...в Европі можливий натиск тільки на захід", має бути: „в Европі можливий натиск тільки на схід". Похибка одна з більших, бо перепутує дві части світа, які вічно сваряться, то за суспільний лад, то за геґемонію в культурі, а в нас... навіть за обряд.

—o—

З судової салі.

Б. Кравців і 13 тов. перед львівським судом.

(Промова д-ра Ганкевича.)

Четвертий в черзі виголосив промову д-р *Ганкевич*. Подаємо її отсе в скороченні.

Розправа, викликана актом обв. кинула тут на салю таку масу проблем, життєвих питань, що просто примітивним обовязком оборони є на ті питання по змозі відповісти. Вичитав я в якійсь газеті, що переливалися обороні „швевісь гал..." ... слічней мови" прокуратора і не хотіли відповідати. Не вірте цьому. Це написав якийсь мало інтелігентний редактор, який не відчув ваги проблеми, не міг зрозуміти тих питань, які впали тут на салі. Не злякалися оборонці, але занадто високо цінить суд, присяжних суддів і прокуратора, щоби відповідати без докладної підготовки і розглянення тих питань.

Я мушу порушити питання інституції присяглих суддів, справу держави, права і громадянина. Я мушу говорити про націоналізм, справу національних меншин, про демократію, фашизм і диктатуру, про ворогів держави, про революцію, я мушу сказати теж і про того аристократа, старого грішника, якому на імя § 58.

Проти інституції присяглих суддів підносить вороги два закиди. А саме, що судді присяглі або звільняють або вішають за гострі вер-

дикти. Але в суті хто не любить присяглих суддів? Диктатура! І то фашистівська чи пролетаріяту. Боронить присяглих суддів тільки демократія, велика дитина французької революції.

Мушу сказати тут одну політичну правду. Пригадується мені двоє дітей одної мами. Одна дитина люблена, пещена, якій вільно в день навечеря свят витягати родзинки з тісточок, а другій дитині абсолютно ніколи цього не вільно. Здається, що тою другою дитиною є українці.

Прокуратор зробив закид обвинуваченому Кравціву, що він був студентом українського, тайного університету. Вірте, що найбільшою гордістю для українського народу в останніх часах є саме тайний університет. Думаю, що ці слова п. прокуратора збудять у вас тільки признання і зрозуміння душі обвин. Кравціва.

(Дальшу часть промови обор. Ганкевича та промови решти оборонців подамо у завтрішньому числі „Діла“.)

В середу, 25. ц. м. почалася розправа *реплікою прокуратора*, що полемізував з виводами оборони, зокрема розтрясаючи широко справу посуджених в нападі під Бібркою. Заінтересувався ближче заявою обв. Максимюка та старався представити її в тому світлі, що її виголошено, щоби рятувати Книша.

Йому відповів відтак оборонець Книша *д-р Глушкевич*. Покликався на зізнання Максимюка, зложені ним у слідстві та проаналізувавши їх, вказав, що вчорашня заява Максимюка є зовсім консеквентна і згідна із зізнаннями, які зложив у слідстві. Пригадав дальше тактику УВО в інших процесах прим. Штайгера, в якому УВО щойно пізніше дала заяву, що вчинок, за який судили Штайгера є її роботою і пейже Штайгер є зовсім невинний. Вона дуже часто хоче замотати слідство а навіть допровадити до фальшивого присуду, щоб потім подаючи властивого справця, якому вже нічого не станеться, компромітувати суд.

Цей і подібні приміри з власної адвокатської практики, доповнені льогічними висновками та виголошені з глибоким переконанням і вірою в невинність обв. Книша зробили помітне враження на всіх присутніх.

Опісля слідувало *резюме предс. Ягодзінського*. В довшому викладі, насвітлюваному примірами з життя, намагався в приступний спосіб вияснити суть і значіння точок карного закону, на які покликався в акті обв. прокуратор, ставлючи поодиноким обвинуваченим свої закиди.

Після цього резюме прийшла черга після майже шеститижневого процесу на лаву присяглих сказати своє слово. Весь час вони сиділи і прислухувалися світкам акту обвинувачення і оборони, зізнанням знавців, слухали як прокуратор мурував свій акт обвинувачення і дивилися як розбивала його оборона. Були свідком завзятої борні прокуратора з обороною, одначе, вони, слід признати, ніколи не виходили поза межі парляментарної поведінки.

Вислідом наради присяглих суддів, що тревала від год. 1.30 в пол. до год. 6.30 вечором був *вердикт*, який відчитав провідник лави прис. суддів.

ВЕРДИКТ ЛАВИ ПРИСЯГЛИХ СУДДІВ.

На поставлених 22 питань про вину 14 обвинувачених в тому процесі прис. судді відповіли так:

Богдан Кравців.

На головне питання: Чи обв. Б. Кравців винен, що в рр. 1929-30 у Львові й інших місцевостях Сх. Галичини належанням до тайної революційної української організації, яка приготовляє збройне повстання проти Польщі, щоби відірвати від неї полудново-східні землі і створити з них незалежну українську державу і тим, що брав чинну участь у змові тієї тайної організації, що зміряла до осягнення наміченої вгорі мети, а передовсім чинною участю в зорганізуванні тої тайної організації на терені Сх. Галичини і удержуванням парт. контакту з його начальними властями за кордоном, старався відірвати частину від одноцілої держави, до спричинення або побільшення небезпеки для держави зі зовні і до бунту і гром. війни внутрі держави, а в тій акції мав *дальшу участь*“:

На це питання прис. судді відповіли:

9 голосів „так“, 3 „ні“.

Осип Процишин: державна зрада як вгорі, зокрема розвідка серед війська:

6 „так“, 6 „ні“.

тим самим вільний від цього закиду. Натомість третє головне питання щодо *шпіонажі* (добуття пляну касарень)

8 „так“. 4 „ні“.

Жигмонт Процишин: державна зрада, зокрема редаґування революційних відозв:

8 „так“, 4 „ні“.

Прокіп Матийців: державна зрада, зокрема кольпортажа „Сурми“ і переховування вибухових матеріялів для саботажів

5 „так“, 7 „ні“, себто вільний від закидів.

Володимир Чуловський, поширювання нелеґальних видавництв

4 „так“, 8 „ні“.

Оба ті обвинувачені вийдуть на волю.

Богдан Кордюк: держ. зрада, зокрема кермування акцією пачкування нелеґальної літератури зза кордону

9 „так, 3 „ні“.

Зенон Пеленський: держ. зрада, зокр. виконування функцій звязкового між краєм і закордонними зверхніми чинниками ОУН і УВО:

8 „так“, 4 „ні“.

Юлія Козакевичівна: держ. зрада зокр виконування функцій звязкового між членами революц. орґанізації

8 „так, 4 „ні“.

Питання друге головне про це, чи обв. *Козакевичівна* забрала для себе револьвер, присяглі заперечили *11* голосами.

Зиновій Книш: державна зрада, зокр. приєднування нових членів до УВО і орґанізування експропріяційного нападу:

9 „так“, 3 „ні“.

Друге гол. питання, про безпосередню участь обв. *Книша* в грабіжницькому нападі під Бібркою і грабіжн. душогубство присяглі заперечили *сімома* голосами.

Юрій Ол. Дачишин: держ. зрада, зокр. експропріяційний напад *12 „так“.*

Друге головне питання про безпосередню участь *Дач.* в нападі під Бібркою присяглі заперечили 8 голосами, натомість затвердили евентуальне питання, що „Дачишин в нападі чинно співділав і приложив руку сам безпосередньо до виконання цього нападу“, бо чатував на гостинці і здержував коні

9 „так“, 3 „ні“.

Микола Максимюк держ. зрада, зокр. експропріяційний напад

11 „так“, 1 „ні“.

На друге гол. питання „через приложення безпосередньо руки“ причинився до виконання грабіжн. душогубства

10 „так“, 2 „ні“.

Дмитро Вирста, поміч в нападі

9 „так“, 3 „ні“.

Друге питання: затирання слідів за учасником нападу Максимюком

11 „так“, 1 „ні“.

Володимир Качмарський: вишукування криївки для Дачишина

7 „так“. 5 „ні“.

Володимир Андрущак: переховування Дачишина

9 „так, 3 „ні“.

Засуд, яким трибунал визначить обвинуваченим кару на основі цього вердикту, проголосять в четвер в год. 10. рано.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам для 25. XI. н. р. за масло експортове та десерове пріва 3·80 зол., за літру молока 25—29 сот., літру сметани 1·30 зол., кopy яєць 6·80—7·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Львівський український Театр „Цвіркун“ саля Ремісничої Палати, Стрілецька площа 7):

Субота, 28. листопада, год. 7·30 веч. „Все для ідеї“, ревія в 14 точках

Неділя, 29. листопада, год. 3·30 попол. „Перехитрили“, нар. оперета Кропивницького.

Неділя, 29. листопада год. 7·30 веч. „Не банкротуємо!“ Ревія в 14. точках А. Курдидика.

Великий Міський Театр:

Четвер, 26. листопаду год. 7·30 веч. „Донжуанові вакації“.

Пятниця, 27. листопаду в год. 7·30 веч. „Донжуанові вакації“.

Субота, 28. листопаду год. 3·30 попол. „Баба Яга“ представлення для дітей (ціни найнижчі).

Субота, 28. листопаду год. 7·30 веч. „Донжуанові вакації“.

Неділя 29. листопаду год. 3·30 поп. „Баба Яга“, байка для дітей (ціна найнижча).

Неділя 29. листопаду год. 7·30 веч. „Донжуанові вакації“.

Понеділок 30. листопаду в год. 7·30 веч. „Донжуанові вакації“.

Театр Ріжнородностей:

Четвер, 26. листопаду в год. 7·30 веч „Штуба“, трохи комедії та трохи драми К. Лечицького.

Пятниця, 27. листопаду год. 7·30 веч „Штуба“.

Субота, 28. листопаду в год. 3·30 поп „Про сліпого Казя, ворожку та парівну райських божків“, сцен. казка Кубішівни.

Субота, 28. листопаду в год. 7·30 веч „Штуба“.

Неділя, 29 листопаду в год. 3·30 поп. „Про сліпого Казя, ворожку та парівну райських божків“, сцен. казка Кубішівни.

Неділя, 19. листопаду в год. 7·30 веч „Штуба“.

Понеділок 30. листопаду в год. 7·30 веч „Штуба“.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Світла великого міста“ (Чарлі Чаплін)

КАСІНО: „Роман із поручником“ (Льоренс Тибет).

КОПЕРНИК: „Табу“, „Прикордонний леґіон“.

ЛЕВ: „Завойовник сердець“.

МАРУСЕНЬКА: „Табу“, „Прикордонний леґіон“.

МІРАЖ: „Жінка в полумі“ (Ольга Чехова).

ОАЗА: „Карколомні закрути“.

ПАЛЯС: „Бомби над Монте Карльо“.

ПАН: Книжка на відпустці“.

ПАСАЖ: „Духова пімста“ та додатки.

ПРОМІНЬ: „Еротікон“.

СОНЦЕ: „Тайна кімнати ч. 13“.

СТИЛЕВЕ: Ґрета Ґарбо як „Анна Крісті“ та „Лаврі й Гарді“.

УРАН: „Приятель індіян“, „Королі пустині“.

ХИМЕРА: „Гальо! Тут говорить Ярош!“, „Два серця“.

Програма радіо.

Субота 28 листопаду 1931.

Ляйпціґ (259,3) 19·30 Співи. **Моравська Острава** (263,4) 16·00 Японські пісні. **Льондон** (356,3) 21·00 Хор співаків. **Гельсінгфорс** (468,1) 21·15 Танкова музика. **Гамбурґ** (372,2) 21·30 Хор. **Букарешт** (39?,?) 19·30 Опера. **Сотенс** (403,8) 22·15 Танкова музика. **Берлін** (419) 19·00 Концерт. **Рим** (441,2) 17·30 Концерт. **Лянгенберґ** (472,4) 18·20 „Босяки та пророки“. **Прага** (486,2) 18·25 „Музика для молоді“. **Мілянo** (500,8) 23·00 Танкова музика. **Брюссель** (508,5) 8·00 Концерт. **Відень** (516,4) 19·30 Італійські пісні. **Рига** (525,5) 19·03 Концерт. **Мінхен** (532,9) 20·00 Веселий вечір. **Будапешт** (550,5) 12·05 Військова музика. **Харків** (937,5) 14·30, 15·00, 18·00, 20·00 Концерти. **Ленінград** (1000) 16·30 Астрономія. **Осльо** (1083) 18·15 Народна музика. **Калюндборґ** (1153,8) 20·00 Оперетка. **Москва** (1481) 13·00, 16·00, 20·00 Література. **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 18·30 „Державні столиці“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця 27. листопаду 1931.

Львів (380,7) 11·40 Перегляд краєвої преси ПАТ. 11·58 Час із Варшави. 12·10 Про погоду дня. 13·15 Господарська оповістка. 13·40 Виклад для селян. 14·00 Праця в господарстві. 14·30 „Домашній виріб вудженини“. 15·00 Листування. 15·15 Грошева біржа. 16·05 Оповістка для рибалок. 16·20 Відчит. 16·55 Навчання англійської мови. 17·10 „Міцкевич у Росії“. 17·35 Концерт. 18·50 Всячина. 19·15 Скрипкова техніка. 19·45 Радієвий щоденник. 20·00 Музична гутірка. 20·15 Концерт. 22·40 Доповнення радієвого щоденника. 22·50 Спортові вісти. 23·00 Танкова музика — Грамофонові кружки: 12·15, 13·35, 13·55, 16·10, 16·40, 19·30.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

На Рідну Школу зложили Вп. Ради Ісидор Громницький 20 зол. і Панство Яскульські-Чортків 15 зол. замість вінка на могилу бл. п. д-ра О. Макарушки. ВП Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Р. Ш.“.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок 10.